Simo Skinnari

Pedagoginen Rakkaus

Kasvattaja elämän tarkoituksen
ja ihmisen arvoituksen äärellä

PS-kustannus

Kustantajan yhteystiedot

PS-kustannus
PL 303 Aatoksenkatu 8 E
40101 Jyväskylä 40720 Jyväskylä

Asiakaspalvelu
puhelin: (014) 3370 070
faksi: (014) 3370 071
Internet: www.ps-kustannus.fi
sähköposti: asiakaspalvelu@ps-kustannus.fi

Tuottaja Pekka Santalahti
puhelin: (014) 3370 077
sähköposti: pekka.santalahti@ps-kustannus.fi

Tekninen toimitustyö: Teija Varis
Kieliasun tarkistus ja taitto: Lari Tapola
Kansi: Tarja Honkanen

© Simo Skinnari ja PS-kustannus

PS-kustannus
Opetus 2000

ISBN 952-451-098-7

WS Bookwell Oy
Juva 2004

SISÄLLYS

Esipuhe – Elämän tärkeimmät kysymykset? *7*
Johdanto *11*
Tämän tarkastelun lähtökohdat 11
Kysymykset – kasvatuksen ja opetuksen ydin? 13
Matka – vastausten etsiminen 15

I Rakkaus eri näkökulmista

Rakkauden moniulotteisuus *18*
Opettaja haasteiden ristipaineessa *21*
Pedagoginen rakkaus opettajan työtä helpottavana asiana *24*
Pedagoginen rakkaus opettajuuden historiassa *27*
Opettajuus on jatkuvasti kehittyvä laatu 27
Suoritusyhteiskunnan arvojen kyseenalaistamisen tarve 28
Suurten kertomusten paluu? 30
Suomalaista lähihistoriaa – henkisen rebellisyyden esimerkkejä 1900-luvun alusta 32
Liukuminen "latteaan utilitarismiin" 35
Ihmiskunnan "olennaisin käytännöllinen ongelma" 37
Tulevaisuuden haaste – voiko vapauden ja yhteisöllisyyden yhdistää? 38
Ihmiskunnan nykyinen kehitysvaihe ja kasvavien pahoinvointi *39*
Löytyykö ymmärrystä? – itsetajuisen ihmisen työkalut *42*
Omakohtaisen kokemuksen merkitys 42
Uskonnot 43
Ihmistieteet 45
Taiteet 46
Synteesin mahdollisuus? 48
Miksi opettaja tekee työtään? *49*
Rakkaudellinen kritiikki *51*
Koulun ja opettajankoulutuksen uusien opetussuunnitelmien ongelma? *54*
Pedagoginen rakkaus itsensä tuotteistamisen ja syrjäytymisen ylittämisenä *56*

II Kasvu ihmisyyteen – ihmisyyden probleemi informaatioyhteiskunnassa

Kasvu kohti ihmisyyttä *60*
Egoismi vai universaalit arvot? *64*
Ihmisyyteen kasvatuksen ongelma – ihmisen alentaminen *67*
Ihmisen ylentäminen *69*
Miten ”olla ihmisiksi”? *70*
Sopeutuminen vai ihmisarvon todellistuminen? *73*
Ihmisen keskeneräisyys informaatioyhteiskunnassa *77*
Kohti vapauden ja vastuun synteesiä – kohti dialogia *79*

III Pedagogisen rakkauden haasteet eri ikäkausina

Ihmisyyteen heräämisen alkutaival – varhaiskasvatus *86*
Kasvattajan auktoriteetti 86
Kokonaisvaltaisen toimintakykyisyyden herättäminen 88
Sadun maailma 91
Leikin maailma 93
Kunnioittava rakkaus 96
Ikuisen pedagogiikan teoreettinen ja käytännöllinen merkitys 99
”Maailma on hyvä” 103
Kouluikä – kohti vapautta, vastuuta ja rakkautta? *103*
Kasvatus- ja opetusajattelun neljä vaihtoehtoa 104
Opetus tiedon siirtona, Konstruktivismin lupaus, ”Hyvän ihmisen” tuotosmalli, Kasvatus ihmisyyteen herättämisenä – ikuinen pedagogiikka ja pedagoginen rakkaus
”Maailma on kaunis” 110
”Maailma on tosi” – ja ajatteluni vapaa 113
Aikuisuuden taistelut *116*
”Vaellusvuodet” 116
Sosiaalistumisen tarve – persoonallisuudesta yksilöllisyyteen 117
Arvojen uudelleenarviointi – yliminästä omaantuntoon 119
Pysähtyä ja kuunnella
Kohti viisautta, vapautta, vastuuta ja rakkauden syvenemistä 125
Kutsumustietoisuus
”Kolmas ikä” 127
Sisäinen rauha ja viisaus 128
Huumori ja oman idean löytäminen 129

Rakkauden läksyn oppiminen *132*
Rakkaudettomuuden poisoppiminen 132
Rakkauden oppiminen 135
Elämän ymmärtämisen vaihtoehdot *138*
Kohtalo, armo ja rakkaus ihmisen elämänkulussa *145*
Synteesi – kuka minä olen? *148*

IV Pedagoginen rakkaus nykypäivän opettajuuden rakennusaineksena – opettajuuden uutta suuntaa etsimässä

Oppilaiden ääniä – rakkauden kaipuu *158*
Pedagogisen rakkauden psyykkiset laadullisuudet *161*
Totuudellisuus 161
”Ainoastaan sydämellään näkee hyvin” 162
Eettisyys – korkein sivistysominaisuus 163
Pedagoginen rakkaus ihmiskäsityksellisestä näkökulmasta *165*
Naturalismi, kulturalismi, eksistentialismi ja essentialismi 165
Pyrkimys synteesiin ja ihmiskunnan suurten opettajien esimerkki 168
Mielekkyyskriisi, ”Ihminen on aina enemmän kuin...”, Sisäiset aarteemme – opettaja meissä, Pedagogisen rakkauden yleisinhimillisyys, Ykseyden kokeminen, ”Tule siksi mikä (syvimmiltäsi) olet”, Pedagoginen rakkaus – maailman moraalinen aurinko
Rakkaus tietoon, viisauteen ja totuuteen 179
Itsetajuinen rakkaus – suurin oppiläksymme, Ulkoisen todellisuuden hallinnasta sisäisen maailman ymmärtämiseen
Opettajankoulutuksen sisällöt pedagogisen rakkauden näkökulmasta *182*
Tieteellisyyden ja taiteellisuuden tasapaino 182
Ontologisen pohdinnan ja käytännöllisyyden tasapaino 184

V Viisaus ja rakkaus kasvatuksen päämäärinä – kokoavaa tarkastelua

Tiedostaminen todellisuuden eettisenä muovaajana *188*
Pedagoginen rakkaus ja ehtoja asettava ”hyväksyminen” *190*
Oppimaan oppimisesta kasvamaan kasvamiseen *192*

”Minä olen” *194*
Opettajan työn kosminen päämäärä *196*
Ulkomaailman valloituksesta sisäiseen ja ulkoiseen rauhaan
– ihmisyys opettajan ammattitaidon ytimenä *197*
Korkein tavoite on käytännössä *199*
Rakkaus ihmisyyden ytimenä *200*
Opettaja herättäjänä – ”opettajamaisuuden” uusi sisältö *202*
Elämä ihmiseksi kehittymisen kouluna *203*

Henkilökohtainen jälkikirjoitus *207*
Rakkaus – opetuksen, kasvatuksen ja ihmisen ydin 207
Miten tästä eteenpäin? 212

Kirjallisuus *216*